

Bir bilimsel makalenin ölüm fermanı: Geri çekme

The death decree of a scientific paper: Retraction

Mehmet Yumru¹, Oguzhan Herdi²

¹Prof. Dr., ²Assis. Prof., Antalya Bilim Üniversitesi Klinik Psikoloji A.D., Özel Terapi Tıp Merkezi, Antalya, Türkiye
https://orcid.org/0000-0002-2117-7775-https://orcid.org/0000-0003-0101-2663

Bilimsel okuryazarlık, bilimsel makalelerin yayınlanma aşamasından sonra, ister bilimsel merak ister çalışmalarımızda atıf yapmak amacıyla olsun, ilgili makalelerin eleştirel gözle ve bilimsel bir şüphe ile yaklaşmayı gerektiriyor. Tüm dünyada giderek artan ticari yayıncılığın gözden kaçan önemli sonuçlarından birisi bilimsel makalelerin yayınlanma sürecinden sonraki aşamalarında yaşanan gelişmelerdir. Son yıllarda bilimsel dergiler tarafından giderek artan oranda bilimsel makalenin yayın ömrü sonlandırılmaktadır.

Bilimsel makalelerin ölüm fermanı anlamına gelen geri çekmenin birçok nedeni olabilmektedir. En çok bilinen nedenleri arasında intihal, sahte hakem değerlendirmesi, yanlış veriler, geçersiz varsayımlar, sahte sonuçlar, bilinçli çarpıtmalar gibi bilimsel sahtekarlıklar yer almaktadır. Ancak bazen teknik hatalar gibi bilimsel sahtekarlık içermeyen nedenler de yer almaktadır. Bilimsel sahtekarlığın son 10 yılda yapılan geri çekmelerin %60'ni oluşturduğu belirtilmektedir (1)

Bilimsel makalelerin geri çekilmesinin bilimciler arasında bilinir olması önem arz etmektedir. Maalesef geri çekme nedenleri bazen ilgili derginin internet sitesinde belirtilmemektedir ya da bilimsel makalenin geri çekme zamanına kadar geçen sürede çok sayıda okuma ya da atıf yapılmış olabilmektedir. Geri çekme nedenleri bilinmediği zaman diğer bilimciler orijinal bilimsel makalenin bulgularına atıf yaparak zaman, çaba ve fon harcaşabilmektedir. Tüm bu nedenlerden dolayı geri çekmelerin izlenebilir olması amacıyla 2010 yılında Ivan Oransky ve Adam Marcus tarafından, bilimsel makalelerin geri çekilmesi hakkında veri sunan ve bilimde şeffaflığı artırmayı amaçlayan bir veri

tabanı (<http://retractiondatabase.org/>) oluşturuldu (2).

Geri çekme izleme veri tabanı, geri çekmeleri ve düzeltmeleri, dergi, yazar, kurum, ülke, alan gibi birçok ölçüte göre tarama imkânı sunuyor. Veri tabanı şu anda bilinen en kapsamlı, en büyük geri çekme veri tabanı konumundadır. Veri tabanında 1970'li yıllara dayanan 20.000'e yakın geri çekilmiş makale ve konferans özeti listelenmektedir. Her bir bilimsel makalenin geri çekme nedenleri, künyesi ve ulaşılabilir uzantıları yer almaktadır (2). İlgili veri tabanı geri çekmelerin görünür olması açısından önemli bir boşluğu doldurmasına karşın, bu tür veri tabanlarının ticari yayıncılıkla ilişkili olmayan bağımsız kurum ya da kuruluşlarca oluşturulması gerekmektedir. Bu gelişmelere eş zamanlı olarak çok sayıda dergi editörüne ve yayıncısına danışmanlık yapan Yayın Etiği Komitesi (COPE), dergilerin geri çekme işlemlerini nasıl ele alması gerektiğine dair bir yönerge yayınlamıştır (3).

Dergiler tarafından geri çekilen bilimsel makale sayısı son 10 yılda 10 kat artmıştır. 1997 yılında sadece 44 dergi bir makaleyi geri çektiğini belirtirken, 2016'ya gelindiğinde bu sayı 488'e yükselmiştir. 2003 ve 2016 yılları arasında en az 100.000 bilimsel makale yayınlayan ülkeler arasında en yüksek geri çekilme oranlarına sahip ülkeler arasında birinci sırada İran yer alırken, Türkiye'nin 8. sırada yer aldığı görülmektedir (1). Geri çekme veri tabanının güncel verilerine göz atıldığında Türkiye kaynaklı 332 bilimsel makalenin geri çekme listesinde yer aldığı görülmektedir. "Türkiye" ve "psikiyatri" arama seçenekleri işaretlendiğinde ise 3 makale göze

çarpmaktadır (4). 2000 yılında geri çekilen bilimsel makale sayısı 38 iken 2020 yılında bu rakam 2300'den fazla idi (5). Tüm bu verilere karşın geri çekilen bilimsel makaleler maalesef geri çekildikten sonra da okunmaya ve atıf yapılmaya devam etmektedir (6).

Geri çekmenin her zaman bilimsel sahtekarlık olmadığına dikkat çekmek önemlidir. Ancak bilimcilerin her zaman bir bilimsel makaleye atıf yapmadan önce geri çekme açısından bilimsel makaleleri gözden geçirmeleri önem arz etmektedir. Diğer önemli husular ise, geri çekme sayısının

azaltılmasının amacıyla, sahte dergiler, ücretli yayıncılık gibi ticari yayıncılık anlayışının bir an önce sonlandırılması ve ayrıca editorial süreçlerin olması gerektiği şekilde titizlikle yürütülmesinin sağlanmasıdır.

Yazışma adresi: Prof. Dr. Mehmet Yumru, Antalya Bilim Üniversitesi Klinik Psikoloji A.D., Antalya, Türkiye
mehmet.yumru@antalya.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Brainard, J. What a massive database of retracted papers reveals about science publishing's 'death penalty'. *Science* (80-). 10.1126/science.aav8384 (2018).
2. <https://retractionwatch.com/> İndirilme tarihi: 17.05.2022
3. <https://publicationethics.org/files/retraction-guidelines-cope.pdf> İndirilme tarihi: 17.05.2022
4. <http://retractiondatabase.org/RetractionSearch.aspx?> İndirilme tarihi: 17.05.2022
5. Ivan Oransky, Stephen E Fremes, Paul Kurlansky, Mario Gaudino, Retractions in medicine: The tip of the iceberg, *European Heart Journal*, 2021;41:4205–4206, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehab398>
6. LaCroix T, Geil A, O'Connor C: The dynamics of retraction in epistemic networks. *Philos Sci*. 2021; 88:415–38

The death decree of a scientific paper: Retraction

Mehmet Yumru¹, Oguzhan Herdi²

¹Prof. Dr., ²Assis. Prof., Antalya Bilim University, Department of Clinical Psychology, Private Therapy Medicine Center, Antalya, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-2117-7775>-<https://orcid.org/0000-0003-0101-2663>

Scientific literacy requires approaching the relevant articles with a critical eye and scientific scepticism, whether for scientific curiosity or for citing our studies, after the publication of scientific articles. A crucial and missed consequence of increasing commercial publishing is the developments experienced in the post-publishing stages. In recent years, scientific journals have terminated the publication of an increasing number of scientific papers.

The retraction that means ‘death decree’ for scientific papers has several reasons. The foremost reasons are scientific frauds such as plagiarism, fake peer review, incorrect data, invalid hypotheses, false data, and deliberate distortions. However, the reasons which are not scientific frauds could sometimes occur, like technical mistakes. It is stated that scientific fraud accounts for 60% of retractions made in the last 10 years(1).

The retraction of a scientific paper must be got known by scientists. Unfortunately, the reasons for retraction are not stated on the web pages of the relevant journals or there may be a great number of readings or citations in the period until the time of the retraction of the scientific article. When the reasons for retraction are unknown, the other scientists may waste time, effort and funds citing the findings of the original scientific article. In 2010, a database presenting data about the retraction of a scientific paper and purposing to increase transparency in the scientific area was created by Ivan Oransky and Adam Marcus to traceability of retractions due to all the above-mentioned reasons (<http://retractiondatabase.org/>)(2).

The retraction tracking database provides screening opportunities for a great number of criteria, such as retraction, revision, journal, author, affilia-

tion, country, and area. The database is currently the most comprehensive and largest retraction database known. Approximately 20000 retracted articles and conference abstracts dating back to the 1970s have been listed in the database. The retraction reason, tag and accessible extensions of each scientific article take place in the database (2). Although the relevant database has filled a gap in terms of visibility of retractions, this kind of database must be created by institutions or associations which are independent and do not touch with commercial publishing. In concert with these developments, The Committee on Publication Ethics (COPE) advising to a great number of journal editors and publishers issued an instruction regarding how the retraction process must be handled (3).

The number of retracted scientific papers by journals has increased 10 fold in the last 10 years. While only 44 journals declared a retraction of a scientific paper in 1997, the number increased to 488 in 2016. Among the countries where at least 100000 scientific articles were published between 2003-2016, Iran had first place in terms of the highest retraction rates, Turkey was 8th (1). When the current data of the retraction database is screened, it is observed that 322 scientific articles from Turkey take place in the list. In addition to this, when ‘Turkey’ and ‘psychiatry’ screening criteria are selected, 3 articles leap to the eye (4). While the number of the retracted scientific articles was 38 in 2000, the number was more than 2300 in 2020 (6). Despite all these data, the retracted articles keep being cited and read even after being retracted (6).

It is important to draw attention that retraction does not always occur due to scientific fraud. Nevertheless, screening a scientific article before citing it in terms of retraction has importance for

scientists. Other important issues are those, to decrease the number of retracted articles, fake journals, commercial publishing (publication fees etc.) must be immediately terminated and it must be ensured that editorial processes are carried out meticulously as they must be.

Correspondence Adress: Mehmet Yumru, Prof., Antalya Bilim University, Department of Clinical Psychology, Antalya, Türkiye mehmet.yumru@antalya.edu.tr

REFERENCES

1. Brainard, J. What a massive database of retracted papers reveals about science publishing's 'death penalty'. *Science* (80-). 10.1126/science.aav8384 (2018).
2. <https://retractionwatch.com/> İndirilme tarihi: 17.05.2022
3. <https://publicationethics.org/files/retraction-guidelines-cope.pdf> İndirilme tarihi: 17.05.2022
4. <http://retractiondatabase.org/RetractionSearch.aspx?> İndirilme tarihi: 17.05.2022
5. Ivan Oransky, Stephen E Fremes, Paul Kurlansky, Mario Gaudino, Retractions in medicine: The tip of the iceberg, *European Heart Journal*, 2021;41:4205–4206, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehab398>
6. LaCroix T, Geil A, O'Connor C: The dynamics of retraction in epistemic networks. *Philos Sci.* 2021; 88:415–38